

בס"ד. מוצש"ק פ' צו, אור ליי"ג ניסן (מאמר ב), ה'תשכ"ו

— מאה שנה להסתלקות-הילולא של אדמו"ר ה"צמח-צדק" —

(הנחה בלתי מוגה)

איתא בזהר¹ על הפסוק² ויהיו חיי שרה מאה שנה גו', מאה שנה כללא דכולא כו' מאתר עילאה סתימא דכל סתימין כו', שזהו בחי' הכתר. ומבאר בזה בעל ההילולא³, בהקדם ביאור המאמר דפתח אליהו⁴, אנת הוא חד ולא בחושבן כו' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן, והיינו, שאע"פ שאנת הוא חד ולא בחושבן, שזהו למעלה מכל עניני מספר, מ"מ, נמשכים ממנו עשר ספירות. ומבאר⁵ שקאי על הכתר שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלים⁶, וכלול משניהם, דהיינו, שפנימיות הכתר הוא בחי' תחתונה שבמאציל, וחיצונית הכתר הוא שרש הנאצלים, וא"כ, מצד שיש בו מבחי' תחתונה שבמאציל, הרי זה בחי' חד ולא בחושבן, ומצד שיש בו מבחי' שרש הנאצלים, שייך בו בחי' חשבון דעשר ספירות. ועפ"ז מבאר מ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה, שכאשר נמשך במלכות דאצילות, הנק' שרה, מבחי' הכתר (אתר עילאה סתימא דכל סתימין), הרי זה המספר דמאה, שכולל כל הע"ס דאצילות בשלימות היותר משובח, עד שגם כל א' כלול מעשר, שלכן הוא מספר מאה. ומוסיף בהגהה⁷, ר"ל שכל בחי' מע"ס שבו שקולה כנגד כל הע"ס דאצילות. אמנם, המספר מאה הוא מצד קבלתה מבחי' שרש הנאצלים שבכתר, שלכן הוא בגדר מספר הספירות, אבל מצד בחי' התחתונה שבמאציל, הרי אינו בגדר ספירות כלל. וזהו שנאמר בהם (מאה) שנה, לשון יחיד, שזהו מצד קבלתה גם מבחי' תחתונה שבמאציל שבכתר, שמתלבש בבחי' שרש הנאצלים שבכתר, והיו לאחדים ממש, עד שהמאה הם בחי' שנה, לשון יחיד ממש. ודוקא מצד היותן שנה, לשון יחיד, שמקבלים מבחי' חד ולא בחושבן, לכן הם במספר גדול, שהוא מספר מאה, שזהו כפי

(6) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי

אבי"ע) פ"א.

(7) וכנראה שזהו מאמר של רבינו הזקן,

שנעתק ע"י הצ"צ בתוספת ביאור והסבר, הן

בפנים המאמר והן בחצאי עיגול.

(1) ח"א קכג, א.

(2) ר"פ חיי שרה.

(3) בד"ה בזהר כו' ע"פ ויהיו חיי שרה —

אוה"ת ר"פ חיי שרה (קו, ב ואילך).

(4) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(5) ס"ד אוה"ת שם קי, ב.

שמספר עשר הוא באופן היותר שלם ומשובח, שכל א' ג"כ כלול מעשר, אלא שהמאה הם לשון יחיד, שמתאחדים ומתכללים בבחי' יחיד ממש (והיינו, שמאה שנה הוא מספר אחד שכולל שני ענינים, הן הריבוי דמאה, והן הענין דשנה לשון יחיד, כשם שספירת הכתר היא ספירה אחת שכוללת שני ענינים, שרש הנאצלים, ובחי' התחתונה שבמאציל).

ב) וע"פ האמור מתבאר גם כללות היחוס והמעלה דמספר מאה. ובהקדים, שבנוגע לשלימות ענין המספר מצינו שזהו המספר עשר, כמבואר בארוכה בפרדס בתחילתו⁸ (וכן הוא ע"פ חקירה), שהטעם שהספירות הם במספר עשר, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר⁹, הוא, לפי שהשלימות של כל ענין, הן רוחני והן גשמי, היא כפי שמורכב וכלול מעשר (כפי שמבאר בארוכה בכמה פרטים ובכמה אופנים). ולכן מצינו במדרש (וגם בספרי חקירה)¹⁰ שכאשר נשלם מספר עשר, אזי חוזרים ומתחילים מאחד. וזהו גם הטעם שיש רק עשר ספירות, אף שיש ע"ס באצילות, וגם בבריאה וביצירה ועשי', ולכאורה, הרי ע"ס דבריאה אינם כמו ע"ס דאצילות, ועד"ז בנוגע לע"ס דיצירה ועשי', וא"כ, הוצרכו להיות ארבעים ספירות, ולא רק עשר ספירות¹¹. אך הענין הוא, שלאחרי ע"ס דאצילות, מתחיל סדר חדש בענין העשר ספירות, כפי שהם בעולם הבריאה, ועד"ז ביצירה ועשי', וכידוע¹² המשל מאותיות החותם כפי שנחקקים ע"ג השעוה, ואח"כ נמשכים למטה יותר כו' (כמבואר בארוכה בהמשך דר"ה¹³ מכ"ק מו"ח אדמו"ר). ועפ"ז נמצא ששלימות המספר הוא עשר. ולאידך גיסא מצינו ששלימות המספר הוא המספר אלף, וזהו גם מה שאלף אותיות אל"ף¹⁴, כי, לאחרי שמגיעים למספר אלף, שזהו שלימות המספר, אזי חוזרים ומתחילים מאחד (אל"ף)¹⁵. וכן הוא בענין המספרים לפי סדר אותיות הא"ב (דכשם שאותיות הא"ב הם אותיות בלשון הקודש, שאינו לשון הסכמי, אלא ניתן מהקב"ה, כן הוא גם בנוגע למספרים שע"פ סדר הא"ב), שלפי הסדר דאי"ק בכ"ר¹⁶ [כמובא גם

112). לקוטי ביאורים (לר"ה מפאריטש) על שער היחוד (קצד, סע"ד ואילך).
12) ראה אוה"ת ענינים ע' קלו. המשך תער"ב ח"א ע' עח.
13) תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 4).
14) ראה ב"ר פ"א, י.
15) ראה שלי"ה שמת, אי"ב.
16) ראה זהר חדש אחרי מח, ג. ועוד.

8) שער ב (שער טעם האצילות) פ"א-ב. וראה גם לקו"ש ח"ל ע' 2.
9) ספר יצירה פ"א מ"ד.
10) ראה מדרש תדשא סימן א. חייט בפירושו למערכת האלקות פ"ג (ט, ב) — בדפוס מנטובה, ש"ח) — הובא בפרדס שם פ"ב. קול יהודה לכוורי מאמר ד.
11) ראה גם ד"ה ביום השמע"צ תשל"ד. שיחת ש"פ בראשית תשי"ז (תו"מ ח"ח ע')

בלקו"ת¹⁷, ובארוכה בדרושי הצ"צ בענין קדש לי כל בכור¹⁸ (שזהו"ע השייך ליצי"מ),[הנה סיום כ"ז האותיות (ביחד עם האותיות הסופיות) הוא באות צ' סופית, שמספרה ט' מאות¹⁹, ולאח"ז חוזרים ומתחילים מאות אלף, שזהו המספר דאלף, כנ"ל [וכמו"כ ישנו המספר דרבבה, שיש בו ב' פירושים, הא', מלשון ריבוי²⁰, והב', שזהו מספר ריבוא (וכמ"ש²¹ ורבו רבבן קדמוהי יקומון) שהוא עשרת אלפים²²]. אבל לכאורה אינו מובן מהו הענין המיוחד שבמספר מאה. אך הענין הוא, שמספר מאה הוא השלימות היותר משובח שבמספר עשר, שכל א' כלול מעשר, כנ"ל.

ג) וממשיך במאמר⁵, שעפ"ז יש לבאר מאמר המשנה²³ בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם, שנתקשו המפרשים מה בא להשמיענו. אך הענין הוא, שבן מאה שנה היינו שניתנו לו מאה שנה לעבוד בהן את הבורא ית', שבהם מברר את כל עשר כחות נפשו, ובאופן שהבירור הוא בשלימות, שזהו כפי שכל א' מכחות הנפש כלול מעשר, שבשביל זה ניתנו לאדם מספר השנים, החל משבעים שנה, כמ"ש²⁴ ימי שנותינו בהם שבעים שנה, כנגד ז' המדות כפי שכל א' כלולה מעשר, ויתירה מזה, אם בגבורות שמונים שנה²⁴, שזהו כאשר ניתוסף גם הבחי' השמינית, ויהי ביום השמיני²⁵, וכיון שכל א' כלולה מעשר, אזי נעשה המספר דשמונים שנה, ועד שבאים לתכלית השלימות דמספר מאה, שזהו מצד ההתכללות דעשר בכל א' מעשר כחות הנפש, וכמו לעתיד לבוא, שאז תהי' השלימות של כל העשר בחי', שזהו"ע דכינור של עשר נימין²⁶. וזהו בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם²⁷, כיון שהעולם שלו נתברר בתכלית השלימות²⁸, שנתבטל ההעלם כו'²⁹ (עולם מלשון העלם³⁰). ועפ"ז יובן מה שלא נימנו במשנה מספר שנים לאחרי בן מאה שנה, דלכאורה, הרי גם בזמן הזה ישנם כאלו שמאריכים ימים יותר ממאה שנה, ועאכור"כ

22 ראה ספר השרשים להרד"ק ערך רבב.

23 אבות ספ"ה.

24 תהלים צ, י.

25 שמיני ט, א.

26 ערכין יג, ב.

27 ראה גם אוה"ת חוקת ע' תתיז.

28 ראה גם אוה"ת שלח ע' תקט.

29 ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 87. ע' 307.

ע' 322.

30 לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

17 ר"פ ברכה*.

18 אוה"ת בא ס"ע שלד ואילך.

19 ראה עץ חיים שער לה (שער תיקון

הירח) פ"ה.

20 ראה ראב"ע בהעלותך י, לו.

21 דניאל ז, י.

(* בענין זה נזכר גם דרושי מה טובו אהליך

(ראה אוה"ת בלק ע' א"לג ואילך, בביאור דברי

רבינו חזקן בלקו"ת ט"פ בלק).

בזמן המשנה, וכמו רבי עקיבא [שעליו נאמר במסכת סנהדרין³¹ (בהמשך להכלל שסתם מתניתין רבי מאיר וכו' סתם ספרי רבי שמעון) כולהו אליבא דרבי עקיבא] שחי מאה ועשרים שנה³², וכן הלל הזקן³² כמו משה רבינו שהיו ימיו מאה ועשרים שנה³³ [כפי שנרמז³⁴ גם בפסוק³⁵ בשגם הוא בשר, בשגם בגימטריא משה, וכתוב שם³⁵ והיו ימיו מאה ועשרים שנה, וכך היו ימי חיי משה], וא"כ, היתה המשנה צריכה להמשיך ולבאר גם בנוגע למספר השנים שלאחרי מאה שנה. אך הענין הוא, שבמשנה מדובר רק בנוגע לסדר העבודה בבירור העולם כו', ולכן נימנו מספר השנים עד מאה שנה, שאז נשלמת העבודה בבירור העולם, אבל גם לאח"ז יכולה להיות אריכות ימים ושנים, אלא שאז מתחילה עבודה אחרת כו'.

(ד) **ועפ"ז** יובן גם גודל העילוי דמאה שנה לענין ההסתלקות. ובהקדים, שגם לאחרי ההסתלקות ישנו הילוך ועליית הנשמה מחיל אל חיל, כמארז"ל בסיום וחותם מסכת ברכות, תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר³⁶ ילכו מחיל אל חיל. ובנוגע לנשיא ומנהיג ישראל, הנה הליכתו ועלייתו היא באופן שבתר רישא גופא אזיל³⁷, והיינו, שהולכים ומתעלים עמו כל החסידים והמקושרים, ועד לכל אשר בשם ישראל יכונה³⁸, אם הוא רק רוצה לפנות (זיך אַ קער טאָן) ולילך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו³⁹. ומובן, שכאשר נשלמו מאה שנה מיום ההסתלקות, הרי בודאי הי' אצלו הענין דמאה שנה בתכלית השלימות. וכיון שלא יעזוב צאן מרעיתו⁴⁰, הרי עילוי זה נמשך גם למטה, וכמו כל הענינים הקשורים עם פנימיות התורה, שלית תמן לא קושיא ולא מחלוקת כו'⁴¹, ולא העלם והסתר, הרי זה נמשך למטה מעשרה טפחים בדרכי נועם ובדרכי שלום, אלא שצריך להוציאו מן הכח ולהביאו אל הפועל (שהרי לא נוטלים את ענין הבחירה כו').

ובזה גופא יש ענין מיוחד בנוגע לשנת המאה להסתלקות-הילולא של הצמח צדק, שענינו בספירות הוא ספירת הדעת (כידוע⁴² שענינו

31 פו, א. וראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' פ.
 32 ספרי ברכה לד, ז. (39 לשון אדה"ז — תניא אגה"ק סכ"ז.
 33 ברכה שם. (40 ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע'
 34 ראה חולין קלט, ב ובפרש"י. קמא. ועוד.
 35 בראשית ו, ג. (41 רע"מ בזח"ג קכד, ב. הובא ונתבאר
 36 תהלים פד, ח. בתניא אגה"ק סכ"ז.
 37 עירובין מא, א. (42 ספר השיחות תרצ"ז ע' 215. תרצ"ט
 38 ע"פ לשון הכתוב — ישעי' מד, ה. ע' 322. תש"ב ע' 19. תש"ה ע' 60.

של רבינו הזקן הוא חכמה, ואדמו"ר האמצעי ענינו בינה⁴³, שלכן הי' אצלו הענין דרחובות⁴⁴ הנהר⁴⁵, הרחבה גדולה בענינים של הבנה והשגה תורת החסידות, ולאח"ז בא ענינו של הצ"צ, ספירת הדעת, מפתחא דכליל שית⁴⁶), וע"פ המבואר במאמר הצ"צ⁴⁷ בענין דעת זה סדר טהרות⁴⁸ (תכלית השלימות דשיתא סדרי משנה), הרי זה סיום הבירור (לא רק של בחי' הפנימיות, אלא) גם של בחי' המקיפים דקליפה, ובמילא נעשה קיום היעוד את רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁴⁹, ולאח"ז יכולה להיות רק עבודת הצדיקים, כיון שאין צורך בענין של מלחמה (שהרי את רוח הטומאה אעביר מן הארץ), וכמ"ש⁵⁰ ונתתי שלום בארץ גוי, וחרב לא תעבור בארצכם, אפילו חרב של שלום⁵¹, כי אם פדה בשלום נפשי⁵², כפי שהי' בזמן שבו התחיל הענין דהפצת המעיינות⁵³, ונמשך עתה באופן שמגיע גם חוצה, ועי"ז קא אתי מר דא מלכא משיחא⁵⁴, בקרוב ממש, למטה מעשרה טפחים.

48) שבת לא, א.	43) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 349.
49) זכרי' יג, ב.	44) לשון הכתוב — וישלח לו, לז.
50) בחוקתי כו, ו.	45) ראה זח"ג קמב, א. עץ חיים שער ח
51) תענית כב, א.	(שער דרושי נקודות) פ"ד. וראה לקו"ת פ'
52) תהלים נה, יט. וראה אוה"ת בחוקתי	ראה יח, ב. ובכ"מ.
ע' רא.	46) זח"ב קעז, רע"א. וראה לקו"ת ואתחנן
53) ראה אג"ק אדמו"ר הזקן ע' רלא.	ו, ד. ובכ"מ.
54) אגה"ק דהבעש"ט — נדפס (גם)	47) אוה"ת במדבר (שבועות) ע' עח
בכתר שם טוב הוצאת קה"ת בתחילתו.	ואילך — הובא ונתבאר במאמר הא', ד"ה
ובכ"מ.	החדוש פ"ב ואילך (לעיל ע' 258 ואילך).